

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně: L. B., zastoupené JUDr. Ing. Jiřím Klavíkem, advokátem se sídlem Chrudim III., Havlíčkova 99, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 22. 2. 2005, čj. 52 Az 34/2004 - 80,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.**
- II. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**
- III. Odměna advokáta JUDr. Ing. Jiřího Klavíka se určuje částkou 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, jímž byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 19. 4. 2004, čj. OAM-3782/VL-19-ZA04-R2-2002. Tímto (posledně uvedeným) rozhodnutím nebyl stěžovatelce podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) udělen azyl a současně bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav a napadené rozhodnutí je v souladu se zákonem.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Žalovaný dle jejího názoru nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu. Důkazy, které si žalovaný opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné a nedostál tak požadavkům plynoucím z ustanovení § 32 odst. 1 a § 34 odst. 1 správního řádu. Domnívá se, že rozhodnutí žalovaného nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. V dalších námitkách, které lze posoudit jako námitky nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, stěžovatelka poukázala na to, že je v zemi svého původu ohrožena na zdraví i na životě od kazašského obyvatelstva, jako Ruska mluvící rusky; navíc svým zjevem není Kazaška. Má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů své rasy a národnosti. Je nejen ohrožena na životě, ale také podrobena opatřením působících psychický nátlak a jiná obdobná utrpení. Tato jednání jsou trpěna a často podporována státními úřady Kazachstánu a ten není schopen odpovídajícím způsobem jí zajistit ochranu před takovým jednáním, lhotejno, že Ústava a zákony zakazují diskriminaci občanů. Je přesvědčena, že jde o jevy státní mocí tajně vyvolávané, podporované a vědomě trpěné a nepotlačované. Jde tedy o naplnění § 12 zákona o azylu; v jejím případě jde i o důvody humanitární, na základě kterých by bylo možno k udělení azylu použít § 14 zákona o azylu. Odvolává se na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci C. V. a ve věci V.. Zdůraznila, že vyhoštění žadatele o azyl může založit odpovědnost smluvního státu podle čl. 3 Úmluvy, pokud existují vážné a prokazatelné důvody k obavám, že žadatel o azyl bude v zemi určení vystaven reálnému riziku mučení, případně nelidského nebo ponižujícího zacházení. Dále poukázala na čl. 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, z něhož plyne, že v některých případech jsou žadatelé o azyl v zemi původu vystaveni různým opatřením, která sama o sobě nepředstavují pronásledování, avšak která ve spojení s dalšími faktory mohou žadatele k tvrzení existence pronásledování opravňovat. Skutkové závěry soudu a žalovaného uvedené v odůvodnění rozhodnutí jsou často v přímém rozporu se skutečnostmi vyplývajících z provedených důkazů, velmi často se také žalovaný dopustil jednostranné interpretace provedených důkazů k tíži stěžovatelky, a to zejména tím, že ve svém rozhodnutí citoval pouze ty informace, obsažené ve zprávách a sděleních o politické a ekonomické situaci a stavu dodržování lidských práv v Kazachstánu. Pro případ rozhodnutí o neudělení azylu je nutné učinit i závěr o existenci překážky vycestování ve smyslu ustanovení § 91 odst. 1 písm. a) bod 1 zákona o azylu, neboť obava stěžovatelky, že v případě návratu do země bude opětovně vystavena s ohledem na svou ruskou národnost nátlaku a případnému postihu ze strany státních orgánů, se jeví být na jejich pozadí důvodnou. Poukázala na rozpor tvrzení žalovaného s její výpovědí, ve které již od počátku uvádí, že svou vlast opustila z národnostních důvodů. Tyto se projevovaly zejména problémy s kazaštinou a diskriminačním chováním v běžném životě se sousedy, napadením jejího manžela apod. Žalovaný však ve svém rozhodnutí uvádí, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že stěžovatelka opustila svou vlast, protože se cítila být diskriminována z důvodu neznalosti kazašského jazyka, a že nevedla žádnou konkrétní skutečnost, ze které by vyplývalo, že byla ve své vlasti pronásledována z důvodu relevantních pro udělení azylu. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí

Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; současně požádala, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Neshledal důvody ani k přiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

K tomu ze správního a soudního spisu vyplynulo, že dne 9. 8. 2002 podala stěžovatelka žádost o udělení azylu, ve které uvedla, že jejím rodným jazykem je ruština a když byl zaveden v Kazachstánu úřední jazyk kazaština, nemohla najít zaměstnání. Vzhledem k tomu, že její manžel je ruské národnosti, kazašská společnost je nebrala a nepřijala. Děti kvůli tomu nemohly studovat na vysoké škole – vzhledem k ruskému původu. O azyl dříve nepožádala, protože o možnosti žádat o azyl nevěděla. V případě návratu do vlasti se obává nezaměstnanosti a neměla by také kde bydlet, neboť byt, kde bydleli, prodala, aby měla peníze na cestu. Při pohovoru dne 25. 9. 2002 v P. Z. u B. uvedla obdobné skutečnosti jako v žádosti. Tímto krokem chtěla legalizovat pobyt v České republice. Její manžel zjišťoval a podnikal kroky, aby si zde mohli zajistit i další pobyt po uplynutí platnosti víza. Do České republiky přijeli jako turisté a po uplynutí platnosti víza zde byla stěžovatelka a celá rodina nelegálně. Bolely ji nohy po dlouhé cestě, odpočívala a proto do řízení vstoupili tak pozdě. Žalovaný svým rozhodnutím ze dne 19. 4. 2004, čj. OAM-3782/VL-19-ZA04-R2-2002 stěžovatelce azyl neudělil z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a rozhodl o tom, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona.

Prvotní jsou námitky týkající se vad řízení před správním orgánem, neboť jen na základě správně a úplně zjištěného stavu věci, lze vážit důvody azylu. Stěžovatelka vytýká krajskému soudu, že nezrušil správní rozhodnutí, ačkoli žalovaný řádně nezjistil skutkový stav věci, opatřil si pouze neúplné důkazy a jeho rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů.

Pokud jde o řízení před správním orgánem, je povinností správního orgánu respektovat základní pravidla řízení, vyplývající z ustanovení § 3 správního řádu vyjadřující v obecné formě hlavní zásady správního řízení, rozvedené a konkretizované v dalších zákonných ustanoveních. V řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Správní orgán není povinen seznamovat žadatele o azyl s důvody, pro které by mohlo být jeho žádosti vyhověno. Jak vyplynulo ze správního spisu pohovor k důvodům žádosti o udělení azylu se stěžovatelkou byl veden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočnicka a to na základě žádosti stěžovatelky. Přílohu protokolu o tomto pohovoru tvoří seznam informací, které má žalovaný pro posouzení situace v zemi původu stěžovatele (jedná se zejména o zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Kazachstánu za rok 2000, 2001 a 2002, zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA o svobodě vyznání v Kazachstánu ze dne 5. 9. 2000 a informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky z roku 1999 a 2000). Stěžovatelka svým podpisem stvrdila, že jí byla dána možnost seznámit se s obsahem všech uvedených zpráv a informací, na základě nichž bude žalovaný rozhodovat; rovněž jí byla dána možnost vyjádřit se k těmto zprávám a informacím, a k jejich získání a také možnost navrhnout jejich doplnění; tohoto svého práva nevyužila.

Namítá-li stěžovatelka, že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci, když opíral své rozhodnutí o výše zmíněné zprávy, nemůže s ní Nejvyšší správní soud souhlasit. Jednak je třeba poukázat na poměrně velké množství zpráv a informací, které měl žalovaný k dispozici. Rovněž se jednalo o zprávy od různých zdrojů (Ministerstva zahraničních věcí USA a České republiky, Česká tisková kancelář). Také aktuálnost těchto zpráv byla přiměřená. Byla-li stěžovatelka s těmito podklady nespokojena, měla právo žádat jejich doplnění, což však, jak již je uvedeno výše, neučinila. Žalovaný pak na základě žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, protokolu o pohovoru a shora uvedených informací rozhodl o neudělení azylu. Ve svém rozhodnutí se dostatečným způsobem vypořádal se všemi uplatněnými důvody. Nejvyšší správní soud má tedy za to, že žalovaný zjistil přesně a úplně skutečný stav věci a rovněž si pro svoje rozhodnutí opatřil potřebné podklady. Jeho rozhodnutí, které vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci a obsahuje předepsané náležitosti, je pak v souladu se zákony a ostatními právními předpisy. Důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. tak nebyl shledán.

Stěžovatelka rovněž namítá nezákonnost rozhodnutí soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Domnívá se, že jí azyl měl být udělen.

Při hodnocení důvodnosti této námitky Nejvyšší správní soud vycházel z ustanovení § 12 zákona o azylu, podle něhož se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Stěžovatelka v průběhu správního řízení i řízení před soudem neuvedla, že by byla v Kazachstánu pronásledována za uplatňování politických práv a svobod, ani že má obavu z pronásledování z důvodů uvedených pod písmenem b) citovaného ustanovení. Namítala, že byla morálně utlačována, Kazaši ji považovali za Kazašku; když na ni mluvili, ona jim nerozuměla, protože kazaštinu ovládá jen trochu. Dodala, že v případě návratu do vlasti se obává nezaměstnanosti a neměla by také kde bydlet, neboť byt, kde bydleli, prodala, aby měla peníze na cestu. Uvedené problémy stěžovatelky však nejsou azylově relevantní. Sama stěžovatelka v protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azyl uvedla, že se nikdy nedostala do takových potíží, že by musela vyhledat pomoc a proto pomoc nevyhledala. Nejvyšší správní soud má tak ve shodě s žalovaným i krajským soudem za to, že stěžovatelka nenaplnila žádný důvod pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu.

Namítá-li stěžovatelka, že jsou u ní dány důvody pro udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu, je třeba poukázat na to, že tuto námitku uplatnila až v řízení před Nejvyšším správním soudem, i když své přesvědčení o tom, že splňuje důvody pro udělení humanitárního azylu, mohla vyjádřit už v řízení před krajským soudem. Kasační stížnost tak v této části není přípustná, neboť se opírá o důvody, které stěžovatelka neuplatnila v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohla (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Tvrzený důvod kasační stížnosti uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tak nebyl shledán.

Nad rámec uvedeného lze jen uvést, že udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle ustanovení § 14 zákona o azylu je zcela věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Soudu tak nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu, soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem nebo se nedopustil správní libovůle.

Rovněž pokud stěžovatelka odkázala na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, která ve svém čl. 53 upozorňuje na širší pojmu „pronásledování“, nelze jinak než opět poukázat na to, že tento důvod stěžovatelka v řízení před krajským soudem neuplatnila, což opět zakládá nepřípustnost kasační stížnosti v tomto bodě.

Stěžovatelka dále uvádí, že byla nesprávně posouzena existence překážky vycestování, neboť v případě jejího návratu do vlasti, bude opětovně vystavena s ohledem na svou ruskou národnost nátlaku a případnému postihu ze strany státních orgánů. Při hodnocení této žalobní námitky je třeba vyjít z ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu, podle kterého povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Podmínky uvedené v ustanovení § 91 zákona o azylu, při jejichž splnění je dána překážka vycestování, tak nejsou totožné s těmi, které jsou zkoumány z hlediska § 12 zákona o azylu, a soud se těmito podmínkami musí zabývat samostatně. Krajský soud v napadeném rozsudku konstatoval, že po zhodnocení výpovědi stěžovatelky a jejich porovnání s informacemi o situaci v Kazachstánu, kterými doplnil předešlé správní řízení, neshledal v jejím případě existenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu. S přihlédnutím k důvodům, které byly uplatněny jako důvody pro udělení azylu a k předmětnému ustanovení zákona o azylu krajský soud uzavřel s tím, že žalovaný rozhodl v souladu se zákonem, neboť žádná z překážek vycestování není dána. Obavu stěžovatelky z toho, že ve vlasti bude opětovně vystavena s ohledem na svou ruskou národnost nátlaku a případnému postihu ze strany státních orgánů totiž pod uvedené ustanovení podřadit nelze a zákonem taxativně stanovené podmínky nelze rozšiřovat. Nejvyšší správní soud ani tuto její námitku neshledal důvodnou, neboť žádná z podmínek pro vyslovení překážky vycestování uvedených v ustanovení § 91 zákona o azylu není splněna.

Nejvyšší správní soud tak neshledal důvodným žádný z tvrzených důvodů kasační stížnosti. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani jiné vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Stěžovatelce byl pro toto řízení před soudem ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 1x 1000 Kč za jeden úkon právní služby – převzetí a příprava věci a 1x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.

ve znění pozdějších předpisů, celkem 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. srpna 2006

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu